

Πρὸς Γαλάτας

Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ **1**
 Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ οἱ **2**
 σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας:¹ χάρις ὑμῖν **3**
 καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς, καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, τοῦ **4**
 δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέλῃται² ἡμᾶς ἐκ τοῦ
 ἐνεστῶτος³ αἰῶνος πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν:
 ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. **5**

Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως⁴ μετατίθεσθε⁵ ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν **6**
 χάριτι χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον: ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τινὲς εἰσιν **7**
 οἱ ταρασσόντες⁶ ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι⁷ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
 χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν **8**
 παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα⁸ ἔστω. Ὡς προειρήκαμεν,⁹ καὶ **9**
 ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα
 ἔστω. Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; Ἡ ζητῶ ἀνθρώποις **10**
 ἀρέσκειν;¹⁰ Εἰ γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἡρεσκον,¹⁰ χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν
 ἤμην.

¹ Γαλατία, ας, ἡ, Galatia. ² ἐξαίρῶ, take out, deliver. ³ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ⁴ ταχέως, quickly, soon. ⁵ μετατίθημι, transfer, change. ⁶ ταρασσω, trouble, agitate. ⁷ μεταστρέφω, change, turn (about). ⁸ ἀνάθεμα, τος, τό, accursed, curse. ⁹ προλέγω, say beforehand, forewarn. ¹⁰ ἀρέσκω, please, serve.

Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι 11
οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον. Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον 12
αὐτό, οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως¹ Ἰησοῦ χριστοῦ. 13
Ἦκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν² ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ,³ ὅτι καθ'
ὑπερβολὴν⁴ ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν⁵ αὐτήν· καὶ 14
προέκοπτον⁶ ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ³ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας⁷ ἐν τῷ
γένει⁸ μου, περισσοτέρως⁹ ζηλωτῆς¹⁰ ὑπάρχων τῶν πατρικῶν¹¹ μου
παραδόσεων.¹² Ὅτε δὲ εὐδόκησεν¹³ ὁ θεὸς ὁ ἀφορίσας¹⁴ με ἐκ κοιλίας¹⁵ 15
μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν 16
αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ
προσανεθέμην¹⁶ σαρκὶ καὶ αἵματι· οὐδὲ ἀνῆλθον¹⁷ εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς 17
τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν,¹⁸ καὶ πάλιν
ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.¹⁹

Ἐπειτα²⁰ μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον¹⁷ εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορήσαι²¹ Πέτρον, 18
καὶ ἐπέμεινα²² πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε.²³ Ἄλλοτε δὲ τῶν 19
ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. Ἄ δὲ 20
γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι.²⁴ Ἐπειτα²⁰ ἦλθον 21

¹ ἀποκάλυψις, εως, ἦ, revelation, unveiling. ² ἀναστροφή, ἦς, ἦ, conduct, behavior. ³ Ἰουδαϊσμός, οὐ, ὁ, Judaism, Jewish religion. ⁴ ὑπερβολή, ἦς, ἦ, excess, superiority. ⁵ πορθέω, destroy, lay waste. ⁶ προκόπτω, proceed, advance. ⁷ συνηλικιώτης, ου, ὁ, contemporary, one of the same age. ⁸ γένος, ους, τό, race, kind. ⁹ περισσῶς, abundantly, exceedingly. ¹⁰ ζηλωτής, οὐ, ὁ, Zealot, zealot. ¹¹ πατρικός, ancestral, paternal. ¹² παράδοσις, εως, ἦ, tradition, instruction. ¹³ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ¹⁴ ἀφορίζω, separate, set apart. ¹⁵ κοιλία, ας, ἦ, belly, womb. ¹⁶ προσανατίθηναι, contribute, consult with. ¹⁷ ἀνέρχομαι, go up, come up. ¹⁸ Ἀραβία, ας, ἦ, Arabia. ¹⁹ Δαμασκός, οὐ, ἦ, Damascus. ²⁰ ἔπειτα, then, after this. ²¹ ἱστορέω, visit, get acquainted with. ²² ἐπιμένω, continue, remain. ²³ δεκαπέντε, fifteen, 15. ²⁴ ψεύδομαι, lie.

εἰς τὰ κλίματα¹ τῆς Συρίας² καὶ τῆς Κιλικίας.³ Ἦμην δὲ ἀγνοούμενος⁴ 22

τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν χριστῷ: μόνον δὲ 23

ἀκούοντες ἦσαν ὅτι Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτέ, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν

ἣν ποτε ἐπόρθει.⁵ Καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν. 24

Ἔπειτα⁶ διὰ δεκατεσσάρων⁷ ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ 2

Βαρνάβα, συμπαραλαβὼν⁸ καὶ Τίτον:⁹ ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν,¹⁰ 2

καὶ ἀνεθέμην¹¹ αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ’

ιδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μήπως¹² εἰς κενὸν¹³ τρέχω¹⁴ ἢ ἔδραμον.¹⁵ Ἄλλ’ 3

οὐδὲ Τίτος⁹ ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλληνας ὄντας, ἡναγκάσθη¹⁶ περιτμηθῆναι:¹⁷ διὰ δὲ 4

τοὺς παρεισάκτους¹⁸ ψευδαδέλφους,¹⁹ οἵτινες παρεισῆλθον²⁰

κατασκοπῆσαι²¹ τὴν ἐλευθερίαν²² ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα

ἡμᾶς καταδουλώσωνται:²³ οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν²⁴ τῇ ὑποταγῇ,²⁵ 5

ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνη²⁶ πρὸς ὑμᾶς. Ἀπὸ δὲ τῶν 6

δοκούντων εἶναι τι – ὅποιοί²⁷ ποτε ἦσαν οὐδέν μοι διαφέρει:²⁸ πρόσωπον

θεοῦ ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει – ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκούντες οὐδέν

προσανέθεντο:²⁹ ἀλλὰ τοῦναντίον,³⁰ ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ 7

εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας,³¹ καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς – ὁ γὰρ 8

¹ κλίμα, τος, τό, region, territory. ² Συρία, ας, ἡ, Syria. ³ Κιλικία, ας, ἡ, Cilicia. ⁴ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁵ πορθέω, destroy, lay waste. ⁶ ἔπειτα, then, after this. ⁷ δεκατέσσαρες, fourteen, 14. ⁸ συμπαραλαμβάνω, take along with. ⁹ Τίτος, ου, ὁ, Titus. ¹⁰ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ¹¹ ἀνατίθηναι, set forth, declare. ¹² μήπως, lest in any way, lest perhaps. ¹³ κενός, empty, vain. ¹⁴ τρέχω, I run. ¹⁵ τρέχω, run, exercise myself. ¹⁶ ἀναγκάζω, force, compel. ¹⁷ περιτέμνω, circumcize, circumcise. ¹⁸ παρείσακτος, secretly brought in. ¹⁹ ψευδάδελφος, ου, ὁ, false brother. ²⁰ παρεισέρχομαι, slip in, come in. ²¹ κατασκοπέω, spy out, lie in wait for. ²² ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ²³ καταδουλώω, enslave. ²⁴ εἴκω, yield, give way. ²⁵ ὑποταγή, ἡς, ἡ, subjection, obedience. ²⁶ διαμένω, remain, continue. ²⁷ ὅποῖος, what sort of, what kind of. ²⁸ διαφέρω, differ, carry through. ²⁹ προσανατίθηναι, contribute, consult with. ³⁰ τοῦναντίον, on the contrary. ³¹ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin.

ἐνεργήσας¹ Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν² τῆς περιτομῆς, ἐνήργησεν¹ καὶ ἐμοὶ
 εἰς τὰ ἔθνη – καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ 9
 Κηφᾶς³ καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στύλοι⁴ εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ
 Βαρνάβᾳ κοινωνίας,⁵ ἵνα ἡμεῖς μὲν εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν
 περιτομήν: μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν,⁶ ὃ καὶ ἐσπούδασα⁷ 10
 αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

Ὅτε δὲ ἦλθεν Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν,⁸ κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην,⁹ 11
 ὅτι κατεγνωσμένος¹⁰ ἦν. Πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ 12
 τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν:¹¹ ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστειλεν¹² καὶ ἀφώριζεν¹³
 ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. Καὶ συνυπεκρίθησαν¹⁴ αὐτῷ 13
 καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη¹⁵ αὐτῶν τῇ
 ὑποκρίσει.¹⁶ Ἄλλ’ ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοδοῦσιν¹⁷ πρὸς τὴν ἀλήθειαν 14
 τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων, Εἰ σύ, Ἰουδαῖος
 ὑπάρχων, ἐθνικῶς¹⁸ ζῆς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς,¹⁹ τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις²⁰
 Ἰουδαῖζειν;²¹ Ἡμεῖς φύσει²² Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἀμαρτωλοί, 15
 εἰδότες ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως
 Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα

¹ ἐνεργέω, work, effect. ² ἀποστολή, ἡς, ἡ, apostleship, commission. ³ Κηφᾶς, ᾱ, ὁ, Cephas. ⁴ στύλος, ου, ὁ, pillar. ⁵ κοινωνία, ας, ἡ, fellowship, contribution. ⁶ μνημονεύω, remember, make mention of. ⁷ σπουδάζω, hasten, be eager. ⁸ Ἀντιόχεια, ας, ἡ, Antioch. ⁹ ἀνθίστημι, resist, oppose. ¹⁰ καταγινώσκω, condemn, blame. ¹¹ συνεσθίω, eat with. ¹² ὑποστέλλω, draw back, withdraw. ¹³ ἀφορίζω, separate, set apart. ¹⁴ συνυποκρίνομαι, join in hypocrisy, dissemble with. ¹⁵ συναπάγω, lead away with, condescend to. ¹⁶ ὑπόκρισις, εως, ἡ, hypocrisy. ¹⁷ ὀρθοδοδέω, walk straight, act rightly. ¹⁸ ἐθνικῶς, as a Gentile. ¹⁹ Ἰουδαϊκῶς, in a Jewish manner. ²⁰ ἀναγκάζω, force, compel. ²¹ Ἰουδαῖζω, live in a Jewish fashion. ²² φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature.

δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου: διότι¹ οὐ
δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σὰρξ. Εἰ δέ, ζητοῦντες 17
δικαιωθῆναι ἐν χριστῷ, εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἄρα² χριστὸς
ἁμαρτίας διάκονος; Μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἂν κατέλυσα,³ ταῦτα πάλιν 18
οἰκοδομῶ, παραβάτην⁴ ἑμαυτὸν συνίστημι.⁵ Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ 19
ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω. Χριστῷ συνεσταύρωμαι:⁶ ζῶ δέ, οὐκέτι ἐγώ, 20
ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ χριστός: ὁ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ
θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. Οὐκ 21
ἀθετῶ⁷ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ: εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα χριστὸς
δωρεὰν⁸ ἀπέθανεν.

Ὡ⁹ ἀνόητοι¹⁰ Γαλάται, ¹¹ τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν¹² τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι, 3
οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς χριστὸς προεγράφη¹³ ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος
; Τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα 2
ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς¹⁴ πίστεως; Οὕτως ἀνόητοι¹⁰ ἐστε; Ἐναρξάμενοι¹⁵ 3
πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελείσθε;¹⁶ Τοσαῦτα¹⁷ ἐπάθετε εἰκῇ;¹⁸ Εἴγε¹⁹ καὶ 4
εἰκῇ.¹⁸ Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν²⁰ ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν²¹ δυνάμεις ἐν 5
ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου, ἢ ἐξ ἀκοῆς¹⁴ πίστεως; Καθὼς Ἀβραὰμ 6
ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Γινώσκετε ἄρα 7

¹ διότι, because, on this account. ² ἄρα, so? (introduces a question). ³ καταλύω, destroy, lodge. ⁴ παραβάτης, οὐ, ὁ, transgressor. ⁵ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ⁶ συσταυρόω, crucify together with. ⁷ ἀθετέω, reject, annul. ⁸ δωρεάν, without cost, without cause. ⁹ ὦ, Oh! omega. ¹⁰ ἀνόητος, foolish, thoughtless. ¹¹ Γαλάτης, οὐ, ὁ, Galatian. ¹² βασκαίνω, bewitch, give the evil eye to. ¹³ προγράφω, write before, write previously. ¹⁴ ἀκοή, ἤς, ἡ, hearing, report. ¹⁵ ἐναρχομαι, begin. ¹⁶ ἐπιτελέω, complete, perform. ¹⁷ τοσούτος, so great, so much. ¹⁸ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ¹⁹ εἴγε, if indeed, seeing that. ²⁰ ἐπιχορηγέω, supply, provide. ²¹ ἐνεργέω, work, effect.

ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ. Προϊδοῦσα¹ δὲ ἡ γραφή ὅτι 8
 ἐκ πίστεως δίκαιοι τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευηγγελίσατο² τῷ Ἀβραάμ ὅτι
 Ἐνευλογηθήσονται³ ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. Ὡστε οἱ ἐκ πίστεως 9
 εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, 10
 ὑπὸ κατάραν⁴ εἰσίν· γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος⁵ πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει⁶
 ἐν πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά.
 Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιούται παρὰ τῷ θεῷ, δῆλον·⁷ ὅτι Ὁ δίκαιος 11
 ἐκ πίστεως ζήσεται· ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' Ὁ ποιήσας 12
 αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν⁸ ἐκ τῆς 13
 κατάρας⁴ τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα·⁴ γέγραπται γάρ,
 Ἐπικατάρατος⁵ πᾶς ὁ κρεμάμενος⁹ ἐπὶ ξύλου·¹⁰ ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ 14
 εὐλογία¹¹ τοῦ Ἀβραάμ γένηται ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν
 τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω· ὅμως¹² ἀνθρώπου κεκυρωμένην¹³ 15
 διαθήκην οὐδεὶς ἄθετεῖ¹⁴ ἢ ἐπιδιατάσσεται.¹⁵ Τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρήθησαν 16
 αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. Οὐ λέγει, Καὶ τοῖς σπέρμασιν,
 ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός, Καὶ τῷ σπέρματί σου, ὃς ἐστιν
 χριστός. Τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην προκεκυρωμένην¹⁶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς 17

¹ προοράω, see before, foresee. ² προευηγγελίζομαι, proclaim good news in advance. ³ ἐνευλογέω, bless. ⁴ κατάρα, ας, ἡ, curse, cursing. ⁵ ἐπικατάρατος, cursed, accursed. ⁶ ἐμμένω, persevere, remain (in). ⁷ δῆλος, clear, evident. ⁸ ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ⁹ κρεμάννυμι, hang, hang up. ¹⁰ ξύλον, ου, τό, wood, tree. ¹¹ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ¹² ὅμως, yet, nevertheless. ¹³ κυρώω, confirm, ratify. ¹⁴ ἄθετέω, reject, annul. ¹⁵ ἐπιδιατάσσομαι, add a condition, provision. ¹⁶ προκυρώω, ratify in advance, establish before.

χριστὸν ὁ μετὰ ἑτὴ τετρακόσια¹ καὶ τριάκοντα² γεγονώς νόμος οὐκ
 ἀκυροῖ,³ εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ 18
 κληρονομία,⁴ οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας: τῷ δὲ Ἀβραάμ δι' ἐπαγγελίας
 κεχάρισται⁵ ὁ θεός. Τί οὖν ὁ νόμος; Τῶν παραβάσεων⁶ χάριν⁷ 19
 προσετέθη,⁸ ἄχρι οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται,⁹ διαταγείς¹⁰ δι'
 ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου.¹¹ Ὁ δὲ μεσίτης¹¹ ἐνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς 20
 ἐστίν. Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; Μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ 21
 ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι,¹² ὄντως¹³ ἂν ἐκ νόμου ἦν ἡ
 δικαιοσύνη. Ἀλλὰ συνέκλεισεν¹⁴ ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα 22
 ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα,¹⁵ 23
 συγκεκλεισμένοι¹⁴ εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. Ὡστε ὁ 24
 νόμος παιδαγωγὸς¹⁶ ἡμῶν γέγονεν εἰς χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως
 δικαιωθῶμεν. Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν¹⁶ 25
 ἐσμεν. Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστέ διὰ τῆς πίστεως ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 26
 Ὅσοι γὰρ εἰς χριστόν ἐβαπτίσθητε, χριστόν ἐνεδύσασθε. Οὐκ ἔνι¹⁷ 28
 Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλληγ, οὐκ ἔνι¹⁷ δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος,¹⁸ οὐκ ἔνι¹⁷ ἄρσεν
 καὶ θῆλυ:²⁰ πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστέ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Εἰ δὲ ὑμεῖς 29

¹ τετρακόσιοι, four hundred, 400. ² τριάκοντα, thirty, 30. ³ ἀκυρώ, revoke, invalidate. ⁴ κληρονομία, ας, ἡ, inheritance. ⁵ χαρίζομαι, give freely, forgive.
⁶ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ⁷ χάριν, in favor of, for the pleasure of. ⁸ προστίθημι, add, add to. ⁹ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹⁰
 διατάσσω, command, give orders to. ¹¹ μεσίτης, ου, ὁ, mediator, go-between. ¹² ζωοποιέω, make alive, make to live. ¹³ ὄντως, really, indeed. ¹⁴
 συγκλείω, shut, enclose. ¹⁵ φρουρέω, guard, protect. ¹⁶ παιδαγωγός, οὔ, ὁ, tutor, guardian. ¹⁷ ἐνι, there is in, is present. ¹⁸ ἐλεύθερος, free,
 delivered from obligation. ¹⁹ ἄρσεν, male. ²⁰ θῆλυς, female, woman.

χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, καὶ κατ' ἐπαγγελίαν
κληρονόμοι.¹

Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος¹ νήπιός² ἐστίν, οὐδὲν διαφέρει³ **4**
δούλου, κύριος πάντων ὧν: ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους⁴ ἐστὶν καὶ οἰκονόμους, **2**
ἄχρι τῆς προθεσμίας⁶ τοῦ πατρός. Οὕτως⁷ καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἤμεν νήπιοι,² **3**
ὑπὸ τὰ στοιχεῖα⁸ τοῦ κόσμου ἤμεν δεδουλωμένοι:⁹ ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ **4**
πλήρωμα¹⁰ τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν¹¹ ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον
ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ,¹² **5**
ἵνα τὴν υἰοθεσίαν¹³ ἀπολάβωμεν.¹⁴ Ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν¹¹ ὁ **6**
θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κρᾶζον, Ἀββᾶ, ὁ
πατήρ. Ὡστε οὐκέτι εἰ δοῦλος, ἀλλ' υἱός: εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος¹ **7**
θεοῦ διὰ χριστοῦ.

Ἀλλὰ τότε μὲν, οὐκ εἰδότες θεόν, ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ φύσει¹⁵ οὖσιν θεοῖς: **8**
νῦν δέ, γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς **9**
ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,⁸ οἷς πάλιν
ἄνωθεν¹⁶ δουλεύειν θέλετε; Ἡμέρας παρατηρεῖσθε,¹⁷ καὶ μῆνας,¹⁸ καὶ **10**
καιρούς, καὶ ἐνιαυτούς.¹⁹ Φοβοῦμαι ὑμᾶς, μήπως²⁰ εἰκῇ²¹ κεκοπίακα²² **11**

¹ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ² νήπιος, infant, child. ³ διαφέρω, differ, carry through. ⁴ ἐπίτροπος, ου, ὁ, guardian, steward. ⁵ οἰκονόμος, ου, ὁ, manager, steward. ⁶ προθεσμία, ας, ἡ, appointed day, set time. ⁷ οὕτως, thus, so. ⁸ στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ⁹ δουλῶ, enslave, bring under subjection. ¹⁰ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹¹ ἐξαποστέλλω, send forth. ¹² ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ¹³ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹⁴ ἀπολαμβάνω, receive from, get back. ¹⁵ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ¹⁶ ἄνωθεν, from above, again. ¹⁷ παρατηρέω, watch closely, observe scrupulously. ¹⁸ μήν, ὁ, month, certainly. ¹⁹ ἐνιαυτός, οὔ, ὁ, year. ²⁰ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ²¹ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ²² κοπιᾶω, toil, labor.

εἰς ὑμᾶς.

Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι¹ ὑμῶν. Οὐδέν με 12
 ἡδίκησατε: οἶδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν² τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν 13
 τὸ πρότερον.³ Καὶ τὸν πειρασμόν⁴ μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ 14
 ἐξουθενήσατε⁵ οὐδὲ ἐξεπτύσατε,⁶ ἀλλ' ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς
 χριστὸν Ἰησοῦν. Τίς οὖν ἦν ὁ μακαρισμὸς⁷ ὑμῶν; Μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν 15
 ὅτι, εἰ δυνατόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες⁸ ἂν ἐδώκατέ μοι. 16
 Ὡστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων⁹ ὑμῖν; Ζηλοῦσιν¹⁰ ὑμᾶς οὐ καλῶς, 17
 ἀλλὰ ἐκκλείσαι¹¹ ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε.¹⁰ Καλὸν δὲ τὸ 18
 ζηλοῦσθαι¹⁰ ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι¹² με πρὸς
 ὑμᾶς. Τεκνία¹³ μου, οὓς πάλιν ὠδίνω,¹⁴ ἄχρι οὗ μορφωθῇ¹⁵ χριστὸς ἐν 19
 ὑμῖν, ἤθελον δὲ παρεῖναι¹² πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι¹⁶ τὴν φωνήν 20
 μου, ὅτι ἀποροῦμαι¹⁷ ἐν ὑμῖν.

Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; 21
 Γέγραπται γάρ, ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν: ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης,¹⁸
 καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας.¹⁹ Ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης¹⁸ κατὰ σάρκα 23
 γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας¹⁹ διὰ τῆς ἐπαγγελίας. Ἄτινά ἐστιν 24

¹ δέομαι, ask, request. ² ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ³ πρότερον, formerly, before. ⁴ πειρασμός, οὐ, ὁ, temptation, trial. ⁵ ἐξουθενέω, despise, ignore. ⁶ ἐκπτύω, disdain, loathe. ⁷ μακαρισμός, οὐ, ὁ, blessing, regarding as happy. ⁸ ἐξορύσσω, dig out, dig through. ⁹ ἀληθεύω, speak the truth, say. ¹⁰ ζηλώω, be zealous, am jealous. ¹¹ ἐκκλείω, shut out, exclude. ¹² παρίμι, be present, have arrived. ¹³ τεκνίον, ου, τό, little child. ¹⁴ ὠδίνω, have birth pangs, travail in labor. ¹⁵ μορφώω, form, shape. ¹⁶ ἀλλάσσω, change, alter. ¹⁷ ἀπορέω, be at a loss, be perplexed. ¹⁸ παιδίσκη, ης, ἡ, maid, female servant. ¹⁹ ἐλευθερός, free, delivered from obligation.

ἀλληγορούμενα: ¹ αὗται γάρ εἰσιν δύο διαθήκαι: μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ,
 εἰς δουλείαν ² γεννώσα, ἣτις ἐστὶν Ἄγαρ. ³ Τὸ γὰρ Ἄγαρ ³ Σινᾶ ὄρος 25
 ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, ⁴ συστοιχεῖ ⁵ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει δὲ
 μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. Ἡ δὲ ἄνω ⁶ Ἱερουσαλήμ ἐλευθέρα ⁷ ἐστὶν, ἣτις 26
 ἐστὶν μήτηρ πάντων ἡμῶν: γέγραπται γάρ, Εὐφράνθητι, ⁸ στεῖρα, ⁹ ἢ οὐ 27
 τίκτουσα: ¹⁰ ῥῆξον ¹¹ καὶ βόησον, ¹² ἢ οὐκ ὠδίνουσα: ¹³ ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα
 τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ 28
 Ἰσαάκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν. Ἄλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα 29
 γεννηθεὶς ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. Ἀλλὰ τί λέγει ἡ 30
 γραφή; Ἐκβαλε τὴν παιδίσκην ¹⁴ καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ
 κληρονομήσῃ ¹⁵ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης ¹⁴ μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. ⁷ 31
 Ἄρα, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμέν παιδίσκης ¹⁴ τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας. ⁷

Τῇ ἐλευθερίᾳ ¹⁶ οὖν ἡ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν, ¹⁷ στήκετε, ¹⁸ καὶ μὴ 5
 πάλιν ζυγῷ ¹⁹ δουλείας ² ἐνέχεσθε. ²⁰

Ἴδε, ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, ²¹ χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν 2
 ὠφελήσει. ²² Μαρτύρομαι ²³ δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ²¹ 3
 ὅτι ὀφειλέτης ²⁴ ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. Κατηργήθητε ἀπὸ τοῦ 4

¹ ἀλληγορέω, speak allegorically. ² δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ³ Ἀγάρ, ἡ, Hagar. ⁴ Ἀραβία, ας, ἡ, Arabia. ⁵ συστοιχέω, correspond to. ⁶ ἄνω, up, above. ⁷ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ⁸ εὐφραίνω, rejoice, cheer. ⁹ στεῖρος, barren. ¹⁰ τίκτω, give birth to, bear. ¹¹ ῥήγνυμι, break apart, throw down. ¹² βοᾶω, cry aloud, shout. ¹³ ὠδίνω, have birth pangs, travail in labor. ¹⁴ παιδίσκη, ης, ἡ, maid, female servant. ¹⁵ κληρονομέω, inherit, obtain. ¹⁶ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ¹⁷ ἐλευθερόω, set free, exempt (from liability). ¹⁸ στήκω, stand, stand fast. ¹⁹ ζυγός, οὐ, ὁ, yoke, heavy burden. ²⁰ ἐνέχω, have a grudge against, be subject to. ²¹ περιτέμνω, circumcize, circumcise. ²² ὠφελέω, profit, help. ²³ μαρτύρομαι, affirm, testify. ²⁴ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner.

χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιούσθε: τῆς χάριτος ἐξεπέσατε.¹ Ἡμεῖς 5
 γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα.² Ἐν γὰρ 6
 χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία,³ ἀλλὰ πίστις
 δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.⁴ Ἐτρέχετε⁵ καλῶς: τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν⁶ τῇ 7
 ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; Ἡ πεισμονή⁷ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. 8
 Μικρὰ ζύμη⁸ ὅλον τὸ φύραμα⁹ ζυμοῖ.¹⁰ Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ, 10
 ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε: ὁ δὲ ταρασσών¹¹ ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα,
 ὅστις ἂν ᾔ. Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι 11
 ; Ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον¹² τοῦ σταυροῦ. Ὅφελον¹³ καὶ 12
 ἀποκόψονται¹⁴ οἱ ἀναστατοῦντες¹⁵ ὑμᾶς.

Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ¹⁶ ἐκλήθητε, ἀδελφοί: μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν¹⁶ 13
 εἰς ἀφορμὴν¹⁷ τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. Ὁ 14
 γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πληροῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον¹⁸
 σου ὡς ἑαυτόν. Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε¹⁹ καὶ κατεσθίετε,²⁰ βλέπετε μὴ 15
 ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.²¹

¹ ἐκπίπτω, fall away, fall out. ² ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ³ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ⁴ ἐνεργέω, work, effect. ⁵ τρέχω, run, exercise myself. ⁶ ἐγκόπτω, impede, detain. ⁷ πεισμονή, ἥς, ἡ, persuasion, conviction. ⁸ ζύμη, ἥς, ἡ, leaven, ferment. ⁹ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ¹⁰ ζυμώω, leaven, ferment. ¹¹ ταρασσω, trouble, agitate. ¹² σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹³ ὄφελον, would that (used to express a fruitless wish) ¹⁴ ἀποκόπτω, cut off, smite. ¹⁵ ἀναστατόω, stir up, disturb. ¹⁶ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ¹⁷ ἀφορμή, ἥς, ἡ, occasion, opportunity. ¹⁸ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ¹⁹ δάκνω, bite, backbite. ²⁰ κατεσθίω, eat up, devour. ²¹ ἀναλίσκω, destroy, consume.

Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. Ἡ 16

γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ¹ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς

σαρκός· ταῦτα δὲ ἀντίκειται² ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἂ ἂν θέλητε, ταῦτα

ποιῆτε. Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. Φανερά³ δέ ἐστιν 18

τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν μοιχεία,⁴ πορνεία, ἀκαθαρσία,⁵

ἀσέλγεια,⁶ εἰδωλολατρεία,⁷ φαρμακεία,⁸ ἔχθραι,⁹ ἔρεις,¹⁰ ζῆλοι,¹¹ θυμοί,¹² 20

ἐριθείαι,¹³ διχοστασίαι,¹⁴ αἰρέσεις,¹⁵ φθόνοι,¹⁶ φόνοι,¹⁷ μέθαι,¹⁸ κῶμοι,¹⁹ 21

καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· ἃ προλέγω²⁰ ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον,²⁰ ὅτι οἱ τὰ

τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν.²¹ Ὁ δὲ 22

καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία,²²

χρηστότης,²³ ἀγαθωσύνη,²⁴ πίστις, πραΰτης,²⁵ ἐγκράτεια·²⁶ κατὰ τῶν 23

τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. Οἱ δὲ τοῦ χριστοῦ, τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν 24

σὺν τοῖς παθήμασιν²⁷ καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.

Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν.²⁸ Μὴ γινώμεθα κενόδοξοι,²⁹ 25

ἀλλήλους προκαλούμενοι,³⁰ ἀλλήλοις φθονοῦντες.³¹

¹ ἐπιθυμέω, desire, long for. ² ἀντίκειμαι, lie opposite, i.e. oppose. ³ φανερός, manifest, apparent. ⁴ μοιχεία, ας, ἡ, adultery. ⁵ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ⁶ ἀσέλγεια, ας, ἡ, licentiousness, debauchery. ⁷ εἰδωλολατρεία, ας, ἡ, worship or service of an image. ⁸ φαρμακεία, ας, ἡ, sorcery, magic. ⁹ ἔχθρα, ας, ἡ, enmity, hostility. ¹⁰ ἔρις, ἰδος, ἡ, strife, contention. ¹¹ ζῆλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ¹² θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ¹³ ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ¹⁴ διχοστασία, ας, ἡ, dissension, division. ¹⁵ αἵρεσις, εως, ἡ, choice, faction. ¹⁶ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ¹⁷ φόνος, ου, ὁ, murder, slaughter. ¹⁸ μέθη, ης, ἡ, drunkenness. ¹⁹ κῶμος, ου, ὁ, excessive feasting, carousing. ²⁰ προλέγω, say beforehand, forewarn. ²¹ κληρονομέω, inherit, obtain. ²² μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ²³ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ²⁴ ἀγαθωσύνη, ης, ἡ, goodness. ²⁵ πραΰτης, mildness, gentleness. ²⁶ ἐγκράτεια, ας, ἡ, mastery, self-control. ²⁷ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ²⁸ στοιχέω, walk orderly, follow. ²⁹ κενόδοξας, vainglorious. ³⁰ προκαλέομαι, provoke, challenge. ³¹ φθονέω, envy, be jealous.

Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ¹ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι,² ὑμεῖς οἱ **6**
 πνευματικοὶ καταρτίζετε³ τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος,⁴
 σκοπῶν⁵ σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. Ἀλλήλων τὰ βάρη⁶ βαστάζετε, **2**
 καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε⁷ τὸν νόμον τοῦ χριστοῦ. Εἰ γὰρ δοκεῖ τις **3**
 εἶναι τι, μηδὲν ὦν, ἐαυτὸν φρεναπατᾷ:⁸ τὸ δὲ ἔργον ἐαυτοῦ δοκιμαζέτω⁹ **4**
 ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἐαυτὸν μόνον τὸ καύχημα¹⁰ ἔξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν
 ἕτερον. Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον¹¹ βαστάσει. **5**

Κοινωνεῖτω¹² δὲ ὁ κατηχούμενος¹³ τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι¹³ ἐν πᾶσιν **6**
 ἀγαθοῖς. Μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρίζεται:¹⁴ ὁ γὰρ ἐὰν σπεῖρη **7**
 ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει.¹⁵ Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἐαυτοῦ, ἐκ **8**
 τῆς σαρκὸς θερίσει¹⁵ φθοράν:¹⁶ ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ
 πνεύματος θερίσει¹⁵ ζωὴν αἰώνιον. Τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ **9**
 ἐκκακῶμεν:¹⁷ καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν,¹⁵ μὴ ἐκλυόμενοι.¹⁸ Ἄρα οὖν ὡς **10**
 καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα¹⁹ δὲ πρὸς
 τοὺς οἰκείους²⁰ τῆς πίστεως.

¹ προλαμβάνω, take beforehand, take before. ² παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ³ καταρτίζω, mend, fit. ⁴ πραΰτης, mildness, gentleness. ⁵ σκοπέω, look at, contemplate. ⁶ βάρος, ους, τό, burden, weight. ⁷ ἀναπληρόω, fill up, fulfill. ⁸ φρεναπατάω, deceive, deceive the mind. ⁹ δοκιμάζω, prove, approve. ¹⁰ καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ¹¹ φορτίον, ου, τό, burden, load. ¹² κοινωνέω, have a share of, share. ¹³ κατηχέω, teach by word of mouth. ¹⁴ μυκτηρίζω, turn up the nose at, mock. ¹⁵ θερίζω, reap, gather. ¹⁶ φθορά, ἄς, ἡ, destruction, corruption. ¹⁷ ἐκκακέω, am faint, am weary. ¹⁸ ἐκλύω, am unstrung, become weak. ¹⁹ μάλιστα, especially, most of all. ²⁰ οἰκεῖος, ου, ὁ, household, members of the household.

Ἴδετε πηλικοί¹ ὑμῖν γράμμασιν² ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. Ὅσοι θέλουσιν 11
 εὐπροσωπήσαι³ ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν⁴ ὑμᾶς περιτέμνεσθαι,⁵
 μόνον ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ χριστοῦ διώκωνται. Οὐδὲ γὰρ οἱ 13
 περιτετμημένοι⁵ αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς
 περιτέμνεσθαι,⁵ ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ⁶ σαρκὶ καυχῶνται. Ἐμοὶ δὲ μὴ 14
 γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ:
 δι' οὗ ἔμοι κόσμος ἐσταύρωται, καὶ γὰρ τῷ κόσμῳ. Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ 15
 οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία,⁷ ἀλλὰ καινὴ κτίσις.⁸ Καὶ 16
 ὅσοι τῷ κανόνι⁹ τούτῳ στοιχήσουσιν,¹⁰ εἰρήνην ἐπ' αὐτούς, καὶ ἔλεος, καὶ
 ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.

Τοῦ λοιποῦ, κόπους¹¹ μοι μηδεὶς παρεχέτω:¹² ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα¹³ τοῦ 17
 κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, 18
 ἀδελφοί. Ἀμήν.

¹ πηλίκος, how large, how great. ² γράμμα, τος, τό, letter, writings. ³ εὐπροσωπέω, make a good showing. ⁴ ἀναγκάζω, force, compel. ⁵ περιτέμνω, circumcize, circumcise. ⁶ ὑμέτερος, your. ⁷ ἀκροβυστία, ας, ή, uncircumcision, foreskin. ⁸ κτίσις, εως, ή, creation, creature. ⁹ κανών, όνος, ό, rule, standard. ¹⁰ στοιχέω, walk orderly, follow. ¹¹ κόπος, ου, ό, labor, trouble. ¹² παρέχω, offer, afford. ¹³ στίγμα, τος, τό, mark, brand.